

STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ A ZAMĚSTNANOSTI V ČR

Renáta Halásková

Ostravská univerzita, Filozofická fakulta

Abstrakt: Příspěvek se zaměřuje na strategii operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, která vychází ze základních strategických dokumentů vlády ČR. Pozornost je věnována zejména hlavním prioritám operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, které byly identifikovány na období 2007-2013 pro podporu z Evropského sociálního fondu.

Abstract: The article is oriented on the strategy of operative plan of Human resources and employment which comes from the basic strategic documents of Czech government. Special attention is payed to the main priorities of the operative plan Human resources and employment which were identified for the period 2007 – 2013 for support from European social fund.

Klíčová slova: strategie, lidské zdroje, zaměstnanost, operační program, věcné priority

Key words: strategy, human resources, employment, operative plan, factic priorities

1. Úvod

Strategie operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost vychází primárně ze strategie obsažené v Národním strategickém referenčním rámci a plně respektuje základní strategické dokumenty vlády ČR jako je Strategie hospodářského růstu ČR, Národní program reforem ČR 2005-2008, Strategie podpory a dostupnosti veřejných služeb, Národní akční plán sociálního začleňování 2004-2006, Národní akční plán zaměstnanosti 2004-2006, Postup a hlavní směry reformy a modernizace ústřední státní správy, Národní program přípravy na stárnutí 2003-2007 a Koncepce reformy veřejné správy.

Ve strategii jsou zohledněny i relevantní dokumenty EU – Sdělení komise „Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti, Strategické obecné zásady Společenství 2007-2013“, Sdělení komise radě a Evropskému parlamentu – „Integrované směry pro růst a zaměstnanost, Lisabonský program Společenství“ a návrh Nařízení o Evropském sociálním fondu.

2. Specifické cíle a priority operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

Globálním cílem operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost na období 2007-2013 je zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti lidí v ČR na úroveň průměru nejlepších zemí EU. Specifickými cíli operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost jsou:

- zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti,
- posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených,
- posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb,
- zintenzivnění mezinárodní spolupráce v lidských zdrojích a zaměstnanosti.

Na základě zásadních strategických materiálů bylo identifikováno šest priorit (včetně technické asistence) pro podporu z Evropského sociálního fondu prostřednictvím operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ). Jednotlivé věcné priority programu jsou plně konzistentní se specifickými cíli programu a korespondují s prioritami Evropského sociálního fondu v programovém období 2007-2013.

Struktura věcných priorit operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je následující:

Priorita 1: Adaptabilita

Priorita 2: Aktivní politiky trhu práce

Priorita 3: Sociální integrace a rovné příležitosti

Priorita 4: Veřejná správa a veřejné služby

Priorita 5: Mezinárodní spolupráce

3. Identifikace priorit operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

Adaptabilita

Tato priorita je směřována k realizaci prvního specifického cíle OP LZZ a je zaměřena na předcházení nezaměstnanosti prostřednictvím podpory investic do lidských zdrojů ze strany podniků a organizací, rozvoje odborných znalostí, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů, a rozvoje specifických služeb v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a podpory zaměstnanců v souvislosti s restrukturalizací podniků a odvětví. Dále budou v rámci této priority podporovány intervence zaměřené na zvyšování dostupnosti a kvality nabídky dalšího profesního vzdělávání v mimoškolních vzdělávacích zařízeních podporou vzdělávacích a výcvikových programů ekonomicky aktivního obyvatelstva a podporou odpovídající sítě institucí vzdělávání dospělých z hlediska potřeb trhu práce a znalostní společnosti.

Aktivní politika trhu práce

Tato priorita bude naplňovat druhý specifický cíl OP LZZ a je zaměřena na zlepšení přístupu k zaměstnání a na trvalé začlenění osob hledajících zaměstnání, na prevenci nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti skupin znevýhodněných na trhu práce. Důraz bude kladen na jednotlivce a na výběr takových nástrojů, které nejlépe podpoří jeho integraci do udržitelného zaměstnání. V rámci této priority budou podporovány intervence zaměřené na zvýšení kvality poradenských a zaměstnaneckých služeb poskytovaných institucemi na trhu práce a v oblasti sociální integrace s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti, pružného trhu práce a integrace osob ohrožených sociálním vyloučením na trh práce. Podpořena bude i tvorba systémů pro předvídaní změn na trhu práce a zvládání postupných i náhlých změn zaměstnanosti, tj. očekávaných budoucích pracovních a kvalifikačních požadavků.

Sociální integrace a rovné příležitosti

Tato priorita bude naplňovat třetí specifický cíl OP LZZ a je zaměřena především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným, a to formou jednak přímé podpory těchto osob a jednak formou zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb pro tyto osoby včetně posilování místních partnerství. Podporována budou také opatření vedoucí ke zvyšování zaměstnatelnosti těchto osob a opatření směřující k lepší slučitelnosti rodinného a profesního života. V rámci tohoto cíle budou podporovány také aktivity zaměřené na prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce. Zvláštní pozornost bude věnována příslušníkům romských komunit a migrantům a dalším skupinám s odlišného sociokulturního prostředí. Sociální začleňování znevýhodněných skupin obyvatelstva bude podpořeno zejména prostřednictvím podpory subjektů poskytujících sociální služby vedoucí k integraci do trhu práce a do společnosti. Důraz bude kladen také na rozvoj systému sociálních služeb zejména cestou dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků působících v sociálních službách.

Veřejná správa a veřejné služby

Tato priorita je směřována k realizaci čtvrtého specifického cíle OP LZZ a bude naplňována prostřednictvím intervencí zaměřených na zvýšení institucionální kapacity, kvality, efektivnosti a transparentnosti veřejné správy a veřejných služeb, a to bez ohledu na roli

podpořených subjektů při čerpání prostředků ze strukturálních fondů. Podpora bude zaměřena jak na modernizaci orgánů ústřední státní správy, tak na modernizaci územní veřejné správy. V rámci této priority bude podpořeno zavádění moderních forem řízení ve veřejné správě, hodnocení dopadu regulace, snižování administrativní zátěže na ústřední a územní úrovni, řízení kvality a výkonnosti, metod strategického plánování, komunitního plánování a zkvalitnění systému vzdělávání a školení ve veřejné správě. Modernizace veřejné správy se neobejde bez využití informačních a komunikačních technologií směřujících k vytváření a realizaci projektů eGovernmentu. Pozornost bude v rámci této priority věnována rovněž realizaci aktivit a aplikaci nástrojů zvyšujících kvalitu a dostupnost veřejných služeb, participaci občanů na místním veřejném životě a i etickým standardům ve veřejné správě. Na základě podrobné analýzy budou identifikovány oblasti veřejné správy, ve kterých je podpora administrativní kapacity nejvíce žádoucí. Podpora těchto klíčových oblastí bude mít významný dopad na hospodářský růst a zaměstnanost na celém území České republiky.

Mezinárodní spolupráce

Tato priorita bude naplňovat pátý specifický cíl OP LZZ a je v souladu s článkem 8 nařízení o Evropském sociálním fondu zaměřena na podporu mezinárodní spolupráce v rámci rozvoje lidských zdrojů mezi projekty v různých členských státech, mezi skupinami aktérů zaměřených na specifickou problematiku, mezi aktéry ze společné regionální oblasti s aktéry v dalších oblastech a mezi národními organizacemi v několika členských státech. Účelná podpora mezinárodní spolupráce umožňuje zvýšit dopad projektů na místní, regionální a národní úrovni díky zahrnutí zkušeností, kreditu a odborných znalostí zahraničních partnerů, zvyšuje efektivitu vynaložených prostředků díky získání již vynalezených řešení v zahraničí a umožňuje mezinárodní srovnávání a šíření dobré praxe.

Technická pomoc

Tato priorita je v souladu s legislativním rámcem pro strukturální fondy zaměřena na podporu řízení a implementaci OP LZZ. V rámci priority Technická pomoc budou financovány zejména akce pro podporu řízení, implementace, kontroly, monitorování, hodnocení a publicity operačního programu.

Strategie OP Lidské zdroje a zaměstnanost plně respektuje skutečnost, že účinnost každé z jednotlivých priorit působících na podporu zaměstnanosti je omezená. Z tohoto důvodu představují tři klíčové věcné priority programu tři logické a na sebe navazující celky, které řeší situaci různých skupin na trhu práce – od osob zaměstnaných, přes osoby práci hledající až po osoby dlouhodobě nezaměstnané resp. vyloučené ze společnosti. Existence tří subsystémů a zejména jeho prvního článku – aktivní prevence ztráty zaměstnání – napomáhá zvyšovat účinnost celkového systému a zabraňuje přetěžování institucí působících na trhu práce (zejména úřadů práce).

Účinnost celkové strategie OP Lidské zdroje a zaměstnanost je zvyšována vzájemnou komplementaritou a synergií tří klíčových věcných priorit řešících situaci skupin osob v různém postavení na trhu práce. Na tyto priority je v souladu s politikou ESF alokován rozhodující objem finančních prostředků programu.

Zbývající tři průřezové priority – Veřejná správa a veřejné služby, Mezinárodní spolupráce a Technická asistence – napomáhají zvyšovat efektivitu systémů, institucí a programů působících ve prospěch cílových skupin na trhu práce, a tím zlepšovat účinnost jak jednotlivých priorit, tak celé strategie programu jako celku.

4. Tématická a finanční koncentrace priorit operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

Priority OP LZZ plně pokrývají všechny hlavní prioritní oblasti stanovené Nařízením o Evropském sociálním fondu, vyjma oblasti reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy, která je podporována hlavně programem Vzdělávání v gesci MŠMT. V souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a politikou ESF jsou finanční prostředky programu koncentrovány na opatření a činnosti prováděné ve prospěch jednotlivců, a to zejména jednotlivců znevýhodněných na trhu práce. Opatření a činnosti na rozvoj systémů veřejných služeb včetně podpory jejich poskytovatelů jsou koncipována jako podpůrná s cílem rozšířit a zkvalitnit služby poskytované jednotlivcům.

Třetina alokovaných prostředků je směřována na prioritu Adaptabilita, což znamená výrazný nárůst proti stávajícímu programovému období. Tento nárůst je zdůvodněn snahou o posílení preventivních opatření k předcházení nezaměstnanosti a také vyplývá z analýzy a prognózy vývoje ekonomiky ČR, kde se očekává urychlení strukturálních a technologických změn v jednotlivých odvětvích a sektorech.

Největší objem finančních prostředků je navržen na posílení aktivních opatření na trhu práce ve prospěch nezaměstnaných. Předpokládaný hospodářský růst sám o sobě další snižování nezaměstnanosti nemůže zajistit, to bude možné jen za předpokladu silných intervencí státu do „dotovaných“ pracovních míst pro osoby se sníženou schopností nebo možností uplatnit se v konkurenčním prostředí trhu práce. Zkušenosti z implementace stávajících programů ESF potvrzují, že splnění cílů a absorpční schopnost této priority úzce závisí na kapacitě a výkonnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Značný objem prostředků bude věnován na posílení kapacity a modernizaci institucí poskytujících služby pro trh práce.

Ve finančním rámci OP LZZ nejsou implicitně stanoveny alokace na jednotlivé regiony, nicméně součástí implementační strategie OP LZZ je i koncentrace finančních prostředků na regiony s vysokou (nadprůměrnou) mírou nezaměstnanosti a na oblasti čelící restrukturalizaci klíčových podniků resp. celých odvětví a oborů.

5. Konzistence OP Lidské zdroje a zaměstnanost se strategickými dokumenty

Z hlediska souladu strategie operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost se Strategickými obecnými zásadami Společenství je možné konstatovat, že OP LZZ je plně v souladu s těmito strategickými zásadami. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je přímo navázán na naplňování zejména třetí obecné zásady – Více a lepších pracovních míst.

Z hlediska souladu strategie OP LZZ se strategií Národního strategického referenčního rámce je OP LZZ plně v souladu i s Národním strategickým referenčním rámcem a přímo navázán na naplňování strategických cílů Konkurenceschopná česká ekonomika a Otevřená, flexibilní a soudržná společnost.

Strategie hospodářského růstu ČR vytyčuje priority hospodářské politiky do roku 2013 a doporučuje, jak co nejefektivněji nasměrovat prostředky z rozpočtu vlády a strukturálních fondů EU. Tato strategie představuje klíčový dokument, ze kterého musí strategie OP LZZ vycházet. Vzhledem ke svému zaměření mají priority OP LZZ vazbu především na čtvrtý pilíř Strategie hospodářského růstu – Rozvoj lidských zdrojů – vzdělávání a zaměstnanost.

Strategie Národního akčního plánu sociálního začleňování vychází ze Společných cílů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení EU. S ohledem na vazbu mezi strategií Národního akčního plánu a Společnými cíli přispívá strategie OP LZZ k naplňování Společných cílů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice.

6. Závěr

Strategie operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost vychází ze strategie obsažené v Národním referenčním rámci a plně respektuje základní strategické dokumenty vlády ČR. Na základě zásadních strategických materiálů bylo identifikováno šest priorit : adaptabilita, aktivní politiky trhu práce, sociální integrace a rovné příležitosti, veřejná správa a veřejné služby, mezinárodní spolupráce (včetně technické asistence) pro podporu z Evropského sociálního fondu prostřednictvím operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ). Jednotlivé věcné priority programu jsou plně konzistentní se specifickými cíli programu a korespondují s prioritami Evropského sociálního fondu v programovém období 2007-2013.

Strategie OP Lidské zdroje a zaměstnanost plně respektuje skutečnost, že účinnost každé z jednotlivých priorit působících na podporu zaměstnanosti je omezená. Z tohoto důvodu představují tři klíčové věcné priority programu tři logické a na sebe navazující celky, které řeší situaci různých skupin na trhu práce – od osob zaměstnaných, přes osoby práci hledající až po osoby dlouhodobě nezaměstnané resp. vyloučené ze společnosti.

Z OP Lidské zdroje a zaměstnanost je třetina alokovaných prostředků směřována na prioritu Adaptabilita, což znamená výrazný nárůst proti stávajícímu programovému období. Největší objem finančních prostředků je navržen na posílení aktivních opatření na trhu práce ve prospěch nezaměstnaných. Značný objem prostředků bude věnován i na posílení kapacity a modernizaci institucí poskytujících služby pro trh práce.

Použitá literatura:

- 1) Návrh národního rozvojového plánu České republiky 2007-2013. Praha: MMR, 2006.
- 2) Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Praha: MPSV, 2006
- 3) Program realizace strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku. Praha: NVF, 2004.

Kontaktní adresa:

Ing. Renáta Halásková, Ph.D.
Ostravská univerzita, Filozofická fakulta
Reální 5, 701 03 Ostrava
e-mail: Renata.Halaskova@osu.cz
tel.: 596 160 444